

ZAPISNIK
sa 40. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore,
održane 5. decembra 2014. godine

Sjednica je počela u 13 sati i 20 minuta.

Sjednicom je predsjedavao dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali sljedeći članovi/ce Odbora: doc.dr Srđa Popović, Kemal Zoronjić, Ljerka Dragičević, Snežana Jonica i Nikola Gegaj, zamjena člana Odbora Husnije Šabovića, u skladu sa članom 65 Poslovnika Skupštine Crne Gore.

Sjednici nijesu prisustvovali poslanici/ce: prim. dr Izet Bralić, Milutin Đukanović, dr Radovan Asanović i dr Ljiljana Đurašković, zamjenica predsjednika Odbora.

Sjednici su, u skladu sa članom 67 stav 1 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali ovlašćeni predstavnici predlagača: za prvu tačku dnevnog reda- dr Suad Numanović, ministar za ljudska i manjinska prava i Leon Gjokaj, v.d. direktora Direktorata za unaprjeđenje i zaštitu prava manjinskih naroda u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, a za drugu tačku dnevnog reda: mr Nikola Vukićević, direktor Direktorata za budžet u Ministarstvu finansija, Tamara Ivković, savjetnica u Direktoratu za budžet u Ministarstvu finansija, Arijana Nikolić, direktor Direktorata za tržište rada i zapošljavanje u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Ranka Pavićević, načelnik Direkcije za tržište rada i zapošljavanje u Ministarstvu rada i socijalnog staranja i Vukica Jelić, direktorica Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Sjednici su po pozivu, u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika Skupštine, prisustvovali: Ana Ščepanović-Vukotić, predstavnica Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Milan Radović, koordinator Programa ljudskih prava u NVO „Građanska alijansa“, Milisav Korać, direktor NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ i Goran Macanović, lice sa invaliditetom, korisnik subvencije, izvršni direktor Saveza slijepih Crne Gore i predsjednik Savjeta Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Sjednicu su pratili predstavnici medija.

Za sjednicu je utvrđen sljedeći

D N E V N I R E D:

- 1. IZVJEŠTAJ O RAZVOJU I ZAŠTITI PRAVA MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U 2013. GODINI;**
- 2. RAZMATRANJE INFORMACIJE O UTROŠKU SREDSTAVA OPREDIJELJENIH FONDU ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE LICA SA INVALIDITETOM (član 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore) I**
- 3. TEKUĆA PITANJA.**

PRVA TAČKA- IZVJEŠTAJ O RAZVOJU I ZAŠTITI PRAVA MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U 2013. GODINI

Ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović je podsjetio da Vlada Crne Gore u skladu sa članom 38 Zakona o manjinskim pravima i slobodama najmanje jednom godišnje podnosi Skupštini Crne Gore Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Osnovni cilj Izvještaja o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica za 2013. godinu je da pruži prikaz politike zaštite manjina, kako u normativnom dijelu, tako i po pojedinim oblastima društvenog života značajnim za zaštitu manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. U njemu je po riječima Ministra prikazano stanje u oblasti antidiskriminacije, obrazovanja, informisanja, upotrebe jezika i pisma, učešće u javnom i političkom životu, a dat je dat osvrt na razvojnu i ekonomsku politiku. Podsjetio je da je u osnovi strategije Ministarstva za ljudska i manjinska prava puna integracija manjinskih naroda u društveni život, uz očuvanje i razvijanje njihove nacionalne i kulturne posebnosti i unapređenje njihovih zakonskih prava i sloboda. Kada je riječ o institucionalnom okviru, saopštio je da je cilj jačanje postojećih institucija i posješivanja rada novih. Tu prvenstveno misli na institucije kao što su manjinski savjeti, Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina, Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i druga ministarstva u Vladi Crne Gore, a ukazao je na novi odnos i kvalitetniju saradnju sa lokalnim samoupravama. Podsjetio je da su tokom 2013. godine održane elektorske skupštine manjinskih savjeta i formirani Bošnjački, Albanski, Muslimanski, Hrvatski, Romski i Srpski savjet, pri čemu je naglasio da su prvi savjeti konstituisani 2008. godine. Ministar je saopštio da su tokom 2013. godine pripremili izmjene i dopune dva krovna Zakona i to: Zakona o zabrani diskriminacije i Zakona o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Istakao je da je početkom 2013. godine usvojen i Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za period 2013-2017. godina, sa pratećim akcionim planom za 2013. godinu, uz obavezu da se donose akcioni planovi za svaku narednu godinu. Kada je riječ o antidiskriminaciji, ministar Numanović je saopštio da je realizovan čitav set aktivnosti usmjeren prema različitim ciljnim grupama što je prikazano u Izvještaju, naglašavajući da su održani brojni seminari i radionice kako bi se doprinijelo razvijanju svijesti građana o prihvatanju različitosti i stvaranju nulte stope tolerancije na bilo koji vid diskriminacije.

Ministar je istakao da manjinski narodi imaju pravo za obrazovanje na maternjem jeziku, što je uređeno Ustavom, Zakonom o manjinskim pravima i slobodama, Opštim zakonom o obrazovanju i vaspitanju i setom drugih zakona relevantnih u ovoj oblasti. Pored redovnih predmeta koje svi građani izučavaju istakao je da postoje mogućnosti da se kroz 20% otvorenog sadržaja prepoznaju i izučavaju specifičnosti u smislu nacionalne kulture, istorije i umjetnosti, gdje se školama, odnosno nastavnom kadru daje mogućnost da prepoznaju specifičnosti kulture manjinskih naroda. Ministar je saopštio da ni on nije zadovoljan stanjem u ovom segmentu, jer dosta onog što Zakon dozvoljava nije iskorišćeno na pravi način tako da tu vidi šansu kroz već implementaciju postojeće zakonske regulative koja daje mogućnost da se prepoznaju specifičnosti manjinskih naroda u obrazovnom sistemu.

Ministar je saopštio da je početkom 2013. godine donešen Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2013. godinu kojim je obezbijeđena podrška za realizaciju 59 projekata i programa na teritoriji Crne Gore, tako da država preduzima određene aktivnosti u cilju afirmacije kulture manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

U okviru informisanja pripadnika manjinskih naroda putem štampanih medija u Crnoj Gori najveći broj se izdaje na albanskom jeziku, a zastupljeni su srpski, hrvatski, romski i bosanski jezik. Štampani mediji se uglavnom finansiraju iz sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, izuzev nedjeljnika „Koha Javore“ koji se finansira u okviru NIP „Pobjeda“ i časopisa „Alav“ koji se finansira od strane Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina. Ukupan broj emisija Radija Crne Gore na manjinskim jezicima bio je 753, a Televizija Crne Gore je realizovala 312 emisija na jezicima manjinskih naroda.

Ministar je predstavio i podatke koji se odnose na upotrebu jezika i pisma, odnosno odredbi Zakona o ličnoj karti, Zakona o putnim ispravama i Zakona o matičnim registrima. Ministar je saopštio sledeće podatke:

a) U periodu od 01.01.2013. godine, zaključno sa 31.12.2013. godine, za crnogorske državljane koji u službenoj upotrebi koriste crnogorski, srpski, bosanski, albanski ili hrvatski

jezik, podaci u ličnoj karti su unijeti i na jednom od tih jezika, a ime i prezime unijeto je samo na jeziku podnosioca zahtjeva, i to:

- srpski jezik – 1.938;
- bosanski jezik – 40;
- albanski jezik – 406;
- hrvatski jezik – 10.

b) U periodu od 01.01.2013. godine, zaključno sa 31.12.2013. godine, na zahtjev podnosioca zahtjeva, podaci o imenu i prezimenu unijeti su u pasoš na zahtjev podnosioca zahtjeva na jezicima u službenoj upotrebi, i to:

- srpski jezik – 695;
- bosanski jezik – 24;
- albanski jezik – 349;
- hrvatski jezik – 12.

Kada je riječ o učešću u javnom i političkom životu, Ministar za ljudska i manjinska prava je saopštio da su u Izvještaju prikazali strukturu Parlamenta nakon izbora održanih 2012. godine, kao i sastav Vlade Crne Gore. Ministar je podsjetio da je još 2011. godine zajedno sa Upravom za kadrove urađena Informacija o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave. Upitnici su bili poslani prema 143 organa, a povratno su dobili 13 900 popunjenih upitnika iz kojih su podaci unešeni u posebno izrađen kompjuterski program na osnovu čega su dobijeni određeni rezultati. Istakao je da je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava tokom ove godine prikupilo informacije o zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne uprave i lokalne samouprave i radi obrade i unosa podataka, iste prosljedilo Upravi za kadrove i očekuje da će do kraja ove godine navedena Informacija biti predstavljena na sjednici Vlade, kao i da će javnost imati uvid u istu.

Ministar je saopštio da su brojne aktivnosti realizovane na planu poboljšanja položaja Roma i Egipćana u oblastima socijalnog uključivanja, obrazovanja, zapošljavanja, kulturnog i jezičkog identiteta, što je definisano Strategijom za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012 – 2016 i Akcionim planom za 2013. godinu. Istakao je da su značajne aktivnosti realizovane od jula 2013. godine tokom jednogodišnjeg predsjedavanja Crne Gore Dekadom Roma. Naglasio je da se na crnogorski model inkluzije Roma i Egipćana ugledaju i velike ekonomije, poput Švajcarske i Austrije koje primjenjuju naš model.

Ministar je saopštio da su u ovom Izvještaju obuhvaćeni rad i način raspodjele sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, kao i rad Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina. Podsjetio je da je Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava u 2013.godini dva puta raspisivao konkurs za raspodjelu sredstava za projekte/programe. U prvoj raspodjeli za sredstva Fonda konkurisalo je 209 projekata, sa zahtjevima za finansijsku podršku u ukupnom iznosu od 1.678,033,00 eura. Zbog neispunjavanja formalno- pravnih uslova eliminisan je 41 projekat. Od 168 projekata koji su ispunili uslove Konkursa, čija su ukupna finansijska potraživanja iznosila 1.357.498,00 eura, finansijskom podrškom obuhvaćeno je 88 projekata.

Kada je obrazovanje u pitanju, saopštio je da Ministarstvo prosvjete Crne Gore u saradnji sa Ministarstvom prosvjete Albanije radi na upisu studenata albanske nacionalnosti na fakultetima u Skadru i Tirani.

Ministar je zaključio da Ministarstvo za ljudska i manjinska prava ne bi samo moglo realizovati sve aktivnosti da nije bilo saradnje sa drugim institucijama, nevladinim sektorom i medijima.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u prošloj godini radilo sa 50% popunjenih kapaciteta, ali je ocijenio da je Izvještaj dobro urađen. Mišljenja je da manjinski narodi treba da, shodno procentualnoj zastupljenosti u državi, budu zastupljeni i u državnim institucijama i organima.

Takođe, istakao je da će Informacija o zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne uprave i lokalne samouprave koju je Ministar najavio za kraj godine, biti predmet interesovanja i članova Odbora za ljudska prava i slobode.

Poslanik Kemal Zoronjić je upitao koliko je bilo jačanje administrativnih kapaciteta Ministarstva za ljudska i manjinska prava i drugih institucija koje se bave promocijom i zaštitom prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u proteklom periodu. Dodao je da ga raduje što će Informacija o zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne uprave i lokalne samouprave biti gotova do kraja godine, navodeći da je to bilo obećanje i prilikom razmatranja prošlog Izvještaja i da je očekivao realizaciju početkom ove godine, ali nije kasno ni do kraja godine. Naglasio je da očekuje analizu i upoređivanje sa podacima iz prethodnih izvještaja i informacija. Upitao je Ministra da li je zadovoljan trenutnim informisanjem o manjinskim narodima, sadržajem i količinom informacija, u prvom redu misleći na rad javnog servisa. Podsjetio je da je u poslednjem periodu bilo nekih uvredljivih sadržaja na račun manjinskih naroda i saopštio da je očekivao od resorno Ministarstva tim povodom reaguje, ali je, kako mu se čini, takva reakcija izostala.

Ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović je saopštio da ni Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, ni druge institucije nemaju dovoljne administrativne kapacitete i potencijal koji bi mogao odgovoriti svim izazovima. Ukazao je da u Ministarstvu od 30 sistematizovanih radnih mjesta, trenutno imaju 15 popunjenih i ministra koji rukovodi, ali je uvjerenja da će u narednom periodu ojačati administrativne kapacitete, prvenstveno vodeći računa da se zaposle ljudi koji imaju znanje i kapacitet da se bave ovom problematikom, kao i uzimajući u obzir zastupljenost pripadnika manjinskih naroda u državnoj upravi. Naveo je da po dolasku na funkciju ministra u Ministarstvu nije bilo zaposlenih pripadnika srpskog naroda, pa je od tri novozaposlena, zaposlio dva pripadnika srpskog naroda. Ministar je saopštio da i Fond za manjine ima potrebu kadrovskog jačanja.

Govoreći o Informaciji o zastupljenosti manjinskih naroda u državnoj upravi i organima lokalne samouprave, Ministar je saopštio da su uradili sve da se Informacija što prije završi, ali se pripremala u saradnji sa Upravom za kadrove za šta je trebalo vremena da se prikupe i obrade podaci. Saopštio je da se ovi podaci neće moći upoređivati, jer su prethodno imali podatke o zaposlenima u zdravstvu, prosvjeti, socijalnoj zaštiti, a ova se odnosi na institucije Vlade i Skupštine, ali će podaci predstavljati dobru osnovu za neko buduće istraživanje.

Na pitanje poslanika Zoronjića, ministar Numanović je odgovorio da je zadovoljan informisanjem manjinskih naroda, jer je ovo proces, a najprije mora da dodje do promjene svijesti. Potrebno je jačati javni servis, ne samo kadrovski, već u finansijskom smislu. U kadrovskom dijelu postoje pomaci, a sa jačanjem institucije javnog servisa i promjenom uređivačke politike siguran je da će informisanje biti kvalitetnije.

Poslanik Zoronjić je saopštio da je pitanje u vezi sa finansijskim i kadrovskim kapacitetima postavio zbog prisustva predstavnika Ministarstva finansija i istakao da bez jačanja administrativnih i finansijskih kapaciteta u institucijama koje se bave zaštitom manjinskih prava nema poboljšanja položaja manjinskih naroda. Saopštio je da prema podacima koje posjeduje, javni servis trenutno zapošljava preko 750 lica i mišljenja je da njima treba smanjiti kadrovske kapacitete. Ponovio je da je očekivao od Ministarstva reakciju na izjave i uvrede upućene manjinskim narodima i mišljenja je da se treba imati aktivan odnos prema takvim problemima. Podsjetio je da je na jednoj od prethodnih jednica Skupštine izabrano devet članova Savjeta RTCG, među kojima nema nijednog pripadnika manjinskih naroda, a Zakon kojim je regulisan izbor je takav da je mala mogućnosti da se može izabrati pripadnik manjinskog naroda u tom Savjetu, pa je izrazio očekivanje da resorno Ministarstvo preduzme neke inicijative u tom pogledu.

Ministar za ljudska i manjinska prava je saopštio da ne može da se sjeti o čemu se radi kad je riječ o uvredama na račun manjinskih naroda, ali Ministarstvo se trudi da sve pojedinačne i kolektivne ispade koji se eksponiraju preko medija i javnog servisa osudi i pozove na poštovanje ljudskih prava, jer su i manjinska prava ljudska prava. Uvijek traže i pozivaju na opreznost prilikom izjava i na smanjenje doživljaja netolerancije. Mišljenja je da manjinski narodi ne treba da budu svuda u upravnim odborima, jer je Crna Gora građanska država i u upravnim odborima, kao i da drugim pozicijama treba da budu najstručniji i najkompetentniji koji mogu da daju doprinos i razvoju manjinskih naroda.

U raspravi su učestvovali poslanici doc. dr Srđa Popović i dr Halil Duković.

Poslanik doc.dr Srđa Popović je podsjetio da je nedavno učestvovao na Interparlamentarnoj konferenciji "Građansko zastupanje i političko predstavljanje nacionalnih i etničkih manjina" u Beogradu, zajedno sa poslanicima Evropskog parlamenta i parlamenta zemalja regiona gdje je predstavio podatke o položaju manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori. Tom prilikom istakao je bogatstvo Crne Gore kao multietničke, multinacionalne i multivjerske države. Ukazao je da je obrazovanje na albanskom jeziku zastupljeno na svim nivoima, od predškolskog do visokoškolskog. Mišljenja je da se tih 20% otvorenog sadržaja namijenjenog pripadnicima manjinskih naroda nedovoljno koristi, a kroz tih 20 % može mnogo da se iznese. Samo neko ko bi bio zlonamjerman ne bi mogao da prepozna napredak u Crnoj Gori po svim nivoima. Informisanje na javnom servisu bi možda moglo biti bolje, ali i tu je ocijenio da postoji napredak. Podsjetio je da je u Beogradu pozdravio formiranje nacionalne zajednice Crnogoraca u Srbiji i uvođenje crnogorskog jezika u obrazovni sistem.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je saopštio da je napredak u zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica evidentan, a u izlaganju se osvrnuo na rad manjinskih savjeta, polazeći od negativne ocjene o savjetima sadržane u Izveštaju Evropske komisije o napretku Crne Gore. Podsjetio je da je u Izveštaju konstatovano da savjeti još uvijek ne funkcionišu dobro, nema jasnih finansijskih pokazatelja o njihovom radu i poslovanju, niti planova njihovog rada i djelovanja i da je važno iskontrolisati rad nacionalnih savjeta koji se finansiraju iz Budžeta preko Ministarstva. Podsjetio je da su Zakonom o manjinskim pravima i slobodama nacionalni savjeti definisani kao nosioci politike manjina, ali ne da se bave političkim aktivnostima, već da budu vodilje i ključni činioци u unapređenju položaja manjina, jer oni treba da kreiraju politiku u obrazovanju, zapošljavanju, kulturi i očuvanju identiteta nacionalnih manjina. Međutim, u našim nacionalnim savjetima još uvijek se odvija politička borba. Predsjednik je ocijenio da to nije dobro za same savjete i pripadajuće nacionalne strukture u Crnoj Gori i ukazao da je vrijeme da nacionalni savjeti dostavljaju preciznije i konkretnije finansijske izvještaje i planove radi boljeg uvida u način trošenja sredstava i kako bi im se pomoglo da obavljaju poslove utvrđene Zakonom.

Predsjednik je istakao da je napredak u poboljšanju položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori veliki, što je prepoznato i od strane Evropske komisije u izvještajima za 2013. i 2014. godinu, jer su preduzete aktivnosti na njihovom školovanju i najveći broj djece iz te populacije pohađa školu, uz napomenu da je potrebna promjena svijesti kod ove populacije kako bi shvatili važnost obrazovanja, kao ključnog preduslova za zapošljavanje, poboljšanje ukupnog položaja i punu integraciju u crnogorsko društvo.

Ministar Numanović je zahvalio Predsjedniku Odbora što je osvijetlio pitanje nacionalnih savjeta i naveo da je najbolje kad svako radi svoj posao. Ukazao je da po Zakonu nacionalni savjeti kreiraju politiku u obrazovanju, kulturi, zaštiti svakog drugog identiteta nacionalnih manjina, ali od njihovog konstituisanja 2008. godine trajao je period početnog rada i adaptacije tako da sada očekuje da će raditi svoj posao na pravi način. Najavio je da će uskoro biti u proceduri Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama i ukazao da su Nacrtom zakona predvidjeli da nema konflikta interesa u Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava i da kvalitet projekata cijeni stručna komisija Fonda. Ministar je

pozvao poslanike da zajednički rade na realizaciji aktivnosti u cilju poboljšanja položaja manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, jer je pred nama još mnogo posla u potpunoj integraciji svih manjina, uključujući i Rome, uz želju da se u jednom periodu koji je pred nama Ministarstvo na čijem je čelu ne zove Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, već Ministarstvo za ljudska prava, jer su i manjinska prava- ljudska prava.

Odbor za ljudska prava i slobode, zbog ishoda glasanja (tri glasa “za” i tri glasa “uzdržana”), nema predlog prema Skupštini o Izvještaju o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2013. godini.

Nakon rasprave, na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa 40. sjednice, održane 5. decembra 2014. godine, podnio je Skupštini

IZVJEŠTAJ

O RAZMATRANJU IZVJEŠTAJA O RAZVOJU I ZAŠTITI PRAVA MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U 2013. GODINI

Odbor za ljudska prava i slobode na 40. sjednici, održanoj 5. decembra 2014. godine razmotrio je Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2013. godini, koji je u skladu sa članom 38 Zakona o manjinskim pravima i slobodama Skupštini Crne Gore podnijela Vlada Crne Gore.

Ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović je u uvodnim napomenama saopštio da je:

- osnovni cilj Izvještaja o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2013. godini da pruži prikaz politike zaštite manjina, kako u normativnom dijelu, tako i po pojedinim oblastima društvenog života značajnim za zaštitu manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, u cilju njihove pune integracije u crnogorsko društvo, uz očuvanje njihovog identiteta i kulturne posebnosti;

- prošlu godinu obilježilo i konstituisanje savjeta manjinskih naroda, nakon održanih elektorskih skupština;

- Ukazao je na izmjene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije i Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, dva krovna antidiskriminaciona zakona, radi njihovog potpunog usklađivanja sa pravnom tekovinom EU.

Podsjetio je da je donešen Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori (2013-2017). Održani su brojni seminari i radionice kako bi se doprinijelo razvijanju svijesti građana o prihvatanju različitosti i stvaranju nulte stope tolerancije na bilo koji vid diskriminacije.

Ministar je istakao da:

- manjinski narodi imaju pravo za **obrazovanje** na maternjem jeziku, a akcenat je na nastavnom planu i programu koji uključuje teme iz domena maternjeg jezika i književnosti, istorije, umjetnosti i kulture manjina i druge sadržaje koji promovišu međusobnu toleranciju i suživot. Pored sadržaja uključenih u redovne predmetne programe, na raspolaganju je mogućnost da se kroz 20% otvorenog sadržaja prepoznaju specifičnosti u smislu nacionalne kulture, istorije, umjetnosti;

- država preduzima određene aktivnosti u cilju afirmacije **kulture** manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u cilju razvoja kulture na cijeloj teritoriji Crne Gore;

- u okviru **informisanja** pripadnika manjinskih naroda putem štampanih medija u Crnoj Gori najveći broj se izdaje na albanskom jeziku, a zastupljeni su srpski, hrvatski, romski i bosanski jezik. Televizija Crne Gore i Radio Crne Gore shodno zakonskim obavezama u svojim programima prikazuju emisije posvećene afirmaciji manjinskih prava u Crnoj Gori. Takođe, Radio Crne Gore i lokalni javni radio-difuzni servisi emituju programske sadržaje na nekom od

manjinskih jezika ili dvojezično i prikazuju emisije koje doprinose očuvanju identiteta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović je istakao da je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava prikupilo **informacije o zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne uprave i lokalne samouprave** i proslijedilo ih Upravi za kadrove radi obrade i unosa prikupljenih podataka, a da očekuje da će do kraja ove godine navedena Informacija biti predstavljena na Vladi, kao i da će javnost imati uvid u istu, a svakako i Odbor za ljudska prava i slobode, kao nadležno radno tijelo koje se u kontinuitetu bavi ovim pitanjima.

Ministar je saopštio da su brojne aktivnosti realizovane na planu **poboljšanja položaja Roma i Egipćana** u oblastima socijalnog uključivanja, obrazovanja, zapošljavanja, kulturnog i jezičkog identiteta, što je definisano Strategijom za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012 – 2016 i Akcionim planom za 2013. godinu. Istakao je da su značajne aktivnosti realizovane tokom jednogodišnjeg predsjedavanja Crne Gore Dekadom Roma, od jula 2013. godine. Naglasio je da se na crnogorski model inkluzije Roma i Egipćana ugledaju i velike ekonomije, poput Švajcarske i Austrije koje primjenjuju naš model.

Pitanja poslanika su se odnosila na: jačanje administrativnih kapaciteta Ministarstva za ljudska i manjinska prava i drugih institucija koje se bave promocijom i zaštitom prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, informisanje na jezicima manjinskih naroda, zastupljenost emisija posvećenih kulturi i istoriji manjinskih naroda na javnom radio-difuznom servisu.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je saopštio da je napredak u zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica evidentan, a u izlaganju se osvrnuo na rad manjinskih savjeta, polazeći od negativne ocjene o savjetima sadržane u Izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore. Podsjetio je da su Zakonom o manjinskim pravima i slobodama nacionalni savjeti definisani kao nosioci politike manjina, ali ne da se bave političkim aktivnostima, već da budu vodilje i ključni činioci u unapređenju položaja manjina, jer oni treba da kreiraju politiku u obrazovanju, zapošljavanju, kulturi i očuvanju identiteta nacionalnih manjina. Ukazao je da je vrijeme da dostavljaju preciznije i konkretnije finansijske planove radi boljeg uvida u način trošenja sredstava i kako bi im se pomoglo da obavljaju poslove utvrđene Zakonom.

Predsjednik je istakao da je napredak u poboljšanju položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori veliki, jer su preduzete aktivnosti na njihovom školovanju i najveći broj djece iz te populacije pohađa školu, uz napomenu da je potrebna promjena svijesti kod ove populacije kako bi shvatili važnost obrazovanja, kao ključnog preduslova za zapošljavanje, poboljšanje ukupnog položaja i punu integraciju u crnogorsko društvo.

Na kraju rasprave, ocijenjeno je da je napredak evidentan, ali je pred nama još posla u potpunoj integraciji svih manjina, što se može postići zajedničkim djelovanjem svih nadležnih organa.

Odbor za ljudska prava i slobode, zbog ishoda glasanja (tri glasa “za” i tri glasa “uzdržana”), nema predlog prema Skupštini o Izvještaju o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2013. godini.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

DRUGA TAČKA- RAZMATRANJE INFORMACIJE O UTROŠKU SREDSTAVA OPREDIJELJENIH FONDU ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE LICA SA INVALIDITETOM (član 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore)

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je podsjetio da je ova aktivnost utvrđena Planom aktivnosti Odbora za 2014. godinu. Obavijestio je prisutne da je prethodno, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore, od nadležnih državnih organa- Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva finansija i Zavoda za zapošljavanje, u ime Odbora, zatražio Informaciju o utrošku sredstava opredijeljenih Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, kao i da su predstavnici nadležnih institucija pozvani da daju detaljnije podatke i informacije o ovoj temi.

Takođe, pozvani su predstavnici nevladinog sektora i lica kojih se direktno tiču ova sredstva.

Predsjednik Odbora je podsjetio da je povodom rasprave o ovoj tački dnevnog reda na sjednicu Odbora bila pozvana i Rumica Kostić, predstavnik Unije poslodavaca Crne Gore, koja je ujedno član Savjeta Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom. Međutim, mejlom od 3. decembra 2014. godine obavijestila je Službu Odbora da zbog ranije preuzetih obaveza, ne može prisustvovati sjednici.

U raspravi su učestvovali: Milisav Korać, direktor Saveza udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa", Goran Macanović, korisnik sredstava Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, izvršni direktor Saveza slijepih Crne Gore, Vukica Jelić, direktorica Zavoda za zapošljavanje, Arijana Nikolić, direktor Direktorata za tržište rada i zapošljavanje u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, poslanica Snežana Jonica, član Odbora i poslanik dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

Milisav Korać, direktor Saveza udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa" je zahvalio na pozivu i mogućnosti da učestvuje na sjednici Odbora na kojoj se razmatra ova važna tema, jer je, između ostalog, to bila i sugestija Saveza "Naša inicijativa" u januaru 2014. godine. Naveo je da predstavnicima nevladinog sektora diskusiju otežava činjenica što nijesu dobili Informaciju o utrošku sredstava Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje koju posjeduju članovi Odbora, ali im je dosta stvari poznato iz sredstava informisanja i izvještaja iz ranijeg perioda. Stav je Saveza "Naša inicijativa" da se veoma mala sredstva iz Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom utroše za lica zbog kojih je Zakon i donešen. Koliko je njemu poznato, radi se samo o nekoliko procenata sredstava koja su usmjerena na zapošljavanje lica sa invaliditetom, dok sav ostali iznos već godinama ostaje u Budžetu države. Mišljenja je da je stvoreno veoma malo preduslova da ta sredstva budu bliže i lakše dostupna licima sa invaliditetom. Ukazao je da je nekoliko godina trebalo od donošenja Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom do toga da Komisija za profesionalnu rehabilitaciju počne da utvrđuje procenat radne sposobnosti lica sa invaliditetom. Savez je na taj problem ukazivao godinama i na sjednicama ovog Odbora, a i dostavljali su dopise drugim nadležnim organima zahtijevajući da Komisija počne na vrijeme sa radom. Bilo je značajno da Komisija počne utvrđivati procenat preostale radne sposobnosti iz razloga što se uglavnom radi o licima kojima je utvrđen procenat invaliditeta preko 50% i u tom slučaju poslodavac koji zapošljava lice sa invaliditetom, a to su uglavnom udruženja i organizacije lica sa invaliditetom, imao bi pravo na subvenciju bruto zarada 75%. Kada nije utvrđivan taj procenat invaliditeta, imale su pravo na subvenciju od 50% zarade, a za navedene organizacije 25% bruto zarade svakog mjeseca za svako lice sa invaliditetom je veoma značajno, imajući u vidu da ove organizacije nemaju redovan i stabilan izvor finansiranja, već se uglavnom finansiraju putem projekata, manjih donacija i od sredstava od igara na sreću, pri čemu je istakao da taj konkurs svake godine kasni. Ukazao je da su to neprofitabilne organizacije koje nemaju stalan izvor finansiranja, a još uvijek nije izvršena

raspodjela sredstava od igara na sreću pa se može zamisliti koliko njihove organizacije mogu ozbiljno da planiraju aktivnosti. Podsjetio je da su godinama tražili da se što prije donese Pravilnik o grant šemama koji je, kao i ostali podzakonski akti donešen tek nakon pet godina. Obavijestio je prisutne da je konačno došlo do usvajanja podzakonskih akata i da su oni svakako značajan korak naprijed, ali je ukazao da su isti donijeli dosta nedoumica i problema. Smatra da grant šeme mogu predstavljati jedan značajniji zamajac za zapošljavanje lica sa invaliditetom. Korać je saopštio da je sam javni poziv donio dosta nedoumica i problema i čini mu se da neće biti veliki broj organizacija koje će moći da apliciraju na tom konkursu, jer su, po njegovom mišljenju, bespotrebno postavljena pojedina strožija pravila, traži se partnerstvo u projektima i zahtijeva se da poslednja ratu od 20% mora da obezbijedi organizacija, pri čemu je malo vjerovatno da jedna nevladina organizacija može da obezbijedi 10, 12 ili 14 000 eura i da uplati tih poslednjih 20% kako bi mogla da traži tu subvenciju. Dodatni problem predstavlja i to što je konkursom predviđeno da projekat traje 10 mjeseci, do 1. decembra 2015. godine, a organizacija koja zaposli lice sa invaliditetom, to lice zapošljava na 12 mjeseci, pa se postavlja pitanje kako nevladina organizacija da obezbijedi te dvije plate.

Milisav Korać je ukazao da generalno imaju jako lijepu saradnju sa predstavnicima Zavoda za zapošljavanje, ali i pored toga postoje brojni problemi koji se odnose na lica sa invaliditetom. Govorio je o personalnim asistentima i asistentima u nastavi koji se dodjeljuju licima sa invaliditetom i saopštio da se na jedan prilično neuobičajen i neprimjeren način favorizuju pojedina udruženja. Ukazao je da u Podgorici postoje četiri udruženja roditelja djece sa teškoćama u razvoju sa otprilike jednakim članstvom, ali im se odobrava različit broj asistenata, pa se jednom udruženju odobrava 40 i više asistenata, a drugom koje ima isti broj članova 4- 6 asistenata. Shvata da je teško napraviti balans, ali mišljenja je da nije primjereno da jedno udruženje dobije deset puta više asistenata od drugog. Karakteristično je i da se dvije opštine na sjeveru Crne Gore uvijek forsiraju i uvijek dobiju više asistenata od ostalih. Odluku o tome donosi Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje i naveo je da su zahtijevali sastanak sa članovima Upravnog odbora, ali on nije održan, pa je izrazio nadu da će predsjednica Upravnog odbora Arijana Nikolić ovo imati u vidu prilikom sledećeg konkursa za javne radove.

Izvršni direktor Saveza "Naša inicijativa" je saopštio da se svake godine po ovom osnovu 7-8 miliona eura uplati u budžet, pa mu nije jasno zašto je samo milion eura planirano za grant šeme. Mišljenja je da nakon nekoliko mjeseci po završetku javnog poziva, treba raspisati novi konkurs i da se prilikom utvrđivanja budžeta za narednu godinu planiraju dodatna sredstva za makar još jedan javni poziv tokom sledeće godine. Istakao je da je neophodno malo više senzibiliteta prema licima sa invaliditetom i ukazao da su na Konferenciji koju su povodom obilježavanja Dana lica sa invaliditetom organizovali Savez "Naša inicijativa", Savez civilnih invalida rata, Savez paraplegičara Crne Gore i Savez gluvih i nagluvih koji okupljaju oko 60 organizacija, očekivali mnogo veće prisustvo predstavnika državnih institucija, lokalne samouprave i međunarodne zajednice. Posebno su to očekivali imajući u vidu da su skupu druge osjetljive populacije, održanom u Podgorici prije mjesec dana prisustvovali visoki državni zvaničnici, među kojima su bili Gradonačelnik Podgorice, pojedini predsjednici skupštinskih radnih tijela i ambasador Evropske unije u Crnoj Gori. Poziv za učešće na Konferenciji povodom obilježavanja Dana lica sa invaliditetom bili su uputili Predsjedniku Skupštine i predsjednicima četiri skupštinska odbora, ali se odazvao samo predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, mr Aleksandar Damjanović.

Saopštio je da se kod lica sa invaliditetom javlja dilema u vezi sa grant šemama i zapošljavanjem iz razloga što se plaše da ukoliko se zaposle na određeni vremenski period mogu da im se ukinu povlastice koje imaju- tuđa njega, lična invalidnina i porodična penzija. Iz tog razloga cijeni da bi trebalo sa svih mjesta poslati poruku i dati snažni podsticaj za zapošljavanje lica sa invaliditetom na način što će im se objasniti da neće izgubiti nikakve privilegije i neće im se pogoršati položaj. Ocijenio je da bi bilo dobro da se takva poruka pošalje što prije.

Još jednom je istakao da sa Zavodom za zapošljavanje i Biroom rada Podgorica imaju dobru saradnju, ali i da postoji prostor za poboljšanje iste kako bi se doprinijelo zapošljavanju lica sa invaliditetom i njihovoj punoj participaciji u našem društvu.

Goran Macanović, korisnik sredstava Fonda za zapošljavanje i profesionalnu rehabilitaciju lica sa invaliditetom, izvršni direktor Saveza slijepih Crne Gore je zahvalio na pozivu za učešće na sjednici i ukazao da je terminologija koja se koristi često znak pristupa i odnosa prema licima sa invaliditetom. Treba koristiti adekvatnu terminologiju kako bi se trudili i razmišljali o sposobnostima tih osoba. Saopštio je da je imao privilegiju da 2011. godine bude član Radne grupe za izmjenu Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom i jedan od inicijatora konceptualnih izmjena Zakona za koje vjeruje da su jako pozitivne. Ukazao je da je i predsjedavajući Savjeta za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom pa će i sa te pozicije govoriti o Fondu. Očekuje da od predstavnika Ministarstva finansija dobije informaciju o utrošku sredstava Fonda. Kao predsjedavajući Savjeta Fonda, zna da je do sada utrošeno nešto preko 300 hiljada eura za subvencije, uglavnom zarada poslodavcima koji zapošljavaju osobe sa invaliditetom i za subvencije za opremanje radnog mjesta, kao i neke aktivnosti profesionalne rehabilitacije, a da je milion eura planirano za dodjelu putem poziva za finansiranje grant šema. Istakao je da bi želio da dobije informaciju koliko je ove godine prihodovano u Budžet po osnovu posebnog doprinosa, podsjećajući da je prošle godine taj iznos bio oko 8,5 miliona eura i očekuje da je i ove godine toliko ili čak više, jer se prethodnih godina iznos povećavao. Saopštio je da se na sjednici govori o Fondu, a zapravo mi nemamo Fond. Postoji samo obaveza poslodavaca koji ne ispune kvotu da određeni iznos uplate u Budžet Crne Gore, a ne Fondu. Taj novac koji se slije u budžet Crne Gore se nigdje ne prepoznaje kao prihod Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, već se sredstva negdje gube. U prihodovnoj strani budžeta ne postoji Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, a prošle godine na rashodovnoj strani Budžeta, u okviru potrošačke jedinice Zavod za zapošljavanje, za program Fonda, planirano je dva miliona eura, a i tada se znalo da je do kraja godine prihodovano oko 8,5 miliona eura i da postoji trend povećanja sredstava koja se uplaćuju. Po informacijama koje posjeduje u Predlogu zakona o Budžetu Crne Gore za 2015. godinu, opet je planirano dva miliona eura. Iz tog razloga želio bi da čuje koliko je prihodovano u 2014. godini. Posebno zabrinjava to što je ovih million eura planiranih u 2014. godini za grant šeme pod velikim znakom pitanja. Poziv se završava 10. decembra 2014. godine, a Zavod za zapošljavanje, odnosno Komisija koja treba da izvrši procjenu kvaliteta projekata odluku mora da donese u narednih 20 dana. Imajući u vidu Zakon o opštem upravnom postupku koji predviđa određene rokove, upitno je da li će se to uraditi do kraja godine, a već od 25. decembra 2014. godine praktično se ništa ne može isplatiti ili samo nešto vanredno. Pitanje je da li će tih million eura uspjeti da se realizuje do 31. decembra 2014. godine. Ako se ne uspije, postavlja se pitanje šta se dešava sa milion eura i da li dva miliona koja su planirana Predlogom zakona o Budžetu Crne Gore za 2015. godinu obuhvataju i ovaj milion koji je planiran za ovaj poziv ili će isti biti na neki način prenešen u narednu godinu. Siguran je da ukoliko postoji volje i želje može se naći način za sve.

Kad je riječ o ostalim subvencijama, saopštio je da su subvencije zarade za poslodavce redovne i da su Zavod za zapošljavanje i Ministarstvo finansija u tom pogledu efikasni, jer ne pređe ni nedjelju dana od predaje zahtjeva za dobijanje subvencije do same uplate. Subvencija za opremanje radnog mjesta i asistencija u radu u početku je kasnila, ali i to postaje redovno i sada su zadovoljni. Istakao je da očekuje da vidi kako će grant šeme biti realizovane i predložio da Odbor isprati njihovu realizaciju.

Kada je u pitanju utrošak sredstava iz Fonda mišljenja je da treba razmišljati o izmjeni zakonske regulative koja se odnosi na Fond. Što se tiče drugih aspekata Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom ocijenio je da je naš Zakon ubjedljivo najbolji u ovoj oblasti u regionu. Istakao je da nijedna država u regionu nema tako

dobra podsticajna rješenja za poslodavce kao što imamo u Crnoj Gori, ali je problem primjena odredbi koje se odnose na Fond. Trebalo bi poboljšati zakonske norme kako bi se našao način da se riješi pravni status Fonda, kako se novac ne bi ulivao u Budžet, nego da se tačno zna koliko je prihodovano po ovom osnovu. Trebalo bi naći način da i državni organi i institucije koji su po Zakonu o zapošljavanju i profesionalnoj rehabilitaciji lica sa invaliditetom obavezni da ispunjavaju kvotu ukoliko ne zaposle lica sa invaliditetom, uplaćuju sredstva za Fond. Zamolio je članove Odbora da provjere da li je Skupština Crne Gore ispunila kvotu na koju obavezuje Zakon o zapošljavanju i profesionalnoj rehabilitaciji lica sa invaliditetom i ukoliko ne zapošljava, da li Skupština uplaćuje posebna sredstva. Istakao je da Vlada Crne Gore ne uplaćuje, jer navode da ne može Vlada sama sebi u Budžet uplaćivati sredstva, zbog pravila trezorskog poslovanja. Mišljenja je da se mora naći način i izmijeniti zakonska regulativa, a poslanici imaju mogućnost da to urade. Podsjetio je da je poslanica Snežana Jonica prošle godine pokušala dati doprinos i da je predložila izmjene Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, ali je tad rečeno da to ne može da se riješi ovim Zakonom, već da treba mijenjati druge zakone. Mišljenja je da sada poslanici imaju dovoljno vremena da se ovo pitanje riješi i vjeruje da se poslanici vlasti i opozicije oko toga mogu dogovoriti. Apelovao je na članove Odbora da se u narednom periodu bave ovim pitanjima, kao i da pomognu Vladi, Zavodu za zapošljavanje i nevladinom sektoru na koji način da primijene Zakon koji je Skupština donijela.

Direktorica Zavoda za zapošljavanje Crne Gore Vukica Jelić je saopštila da je Zavod jedan od inicijatora postupka rješavanja problema zapošljavanja lica sa invaliditetom navodeći da se već desetak godina tim intenzivno bave. Saopštila je da su lica sa invaliditetom svrstana u kategoriju teže zapošljivih lica. Pokušavajući da analiziraju zbog čega se ova lica teže zapošljavaju i teško izlaze na tržište rada, shvatili su da je cijeli set problema na koji država mora aktivno da djeluje da bi postigli rezultate. Sve mjere, počev od procjene preostale radne sposobnosti, preko edukacije, osposobljavanja, asistencije, podrške, subvencija zarada, podrške poslodavcima je potrebno programski i sadržajno povezati kako bi imali konkretne rezultate u zapošljavanju lica sa invaliditetom.

Osvrnula se na komentar izvršnog direktora Saveza "Naša inicijativa" i ukazala da su u javnom pozivu za grant šeme insistirali na partnerstvu, jer im je cilj da izgrade partnerstvo i uvežu cijeli sistem. Saopštila je da su do sada imali novac, ali nemaju dovoljno zahtjeva od poslodavaca za zapošljavanje. Ako postoji samo osposobljavanje, nije ni to dovoljno. Potrebno je sistemski preduzimati korak po korak da bi lica doveli do zaposlenja i da bi to zaposlenje bilo stvarno kako bi se ova lica dobro osjećala, a poslodavci imali korist. Istakla je da je na tom planu puno urađeno tako da je povećan broj zaposlenih lica sa invaliditetom. Saopštila je da je 69 poslodavaca zaposlilo lica sa invaliditetom, 60 lica je zaposleno na neodređeno vrijeme, što su svakako male brojke, ali ako se uporede sa ciframa od 1, 2, 5, 10 koliko ih je bilo u prethodnom periodu, onda su ovo pozitivni učinci. Podsjetila je da se subvencije redovno isplaćuju, kao i subvencije za opremanje radnog mjesta. Značajno je ohrabriti poslodavce i podstaći ih da češće dostavljaju zahtjeve za zapošljavanje lica sa invaliditetom. Saopštila je da za sada imaju dva izvođača profesionalne rehabilitacije i to nije nimalo jednostavan i lak posao. Nije lako pomoći licima sa invaliditetom da se ohrabre i da se osposobe za zapošljavanje.

Direktorica Zavoda za zapošljavanje je navela da kod nas na tržištu rada još uvijek nema lica sa invaliditetom koja su pohađala inkluzivno obrazovanje, već je riječ o licima koja dolaze iz zatvorenih škola i da očekuju promjene koje treba da donese proces inkluzivnog obrazovanja. Saopštila je da Zavod za zapošljavanje već 5-7 godina radi te programe asistencije u nastavi i personalne asistencije, ali je problem što je Zakon takav da oni ne mogu da plate programe asistencije iz programa Fonda za profesionalnu rehabilitaciju, nego iz programa aktivnih mjera zapošljavanja. U program asistencije u nastavi uključeno je 228 lica, a za personalne asistente 142 lica. Istakla je da je 228 djece pošlo u školu zahvaljujući programu asistencije u nastavi, a 142 asistenta su pružala pomoć licima sa invaliditetom kod kuće i u centrima za boravak lica sa teškoćama u razvoju, pa je na taj način servisirano oko 370 lica, što će reći da je oko 700 lica

servisirano po ovom programu koji košta 630 000 eura. Svjesna je da je određeni broj lica sa invaliditetom ostao bez asistencije o čemu je vođena rasprava na Upravnom odboru Zavoda za zapošljavanje, ali nijesu više imali novca za ove namjene. Takođe, Zavod za zapošljavanje je prinuđen da pravi selekciju, jer organizuje te programe, a u zemljama Evropske unije, u principu, to rade izvođači socijalnih usluga. Kod nas se programi socijalnih usluga tek izgrađuju.

Budući da se sredstva Fonda nijesu u dovoljnoj mjeri trošila i da time nijesu zadovoljni, saopštila je da oni ne mogu trošiti više od onog što je Zakonom propisano. Donešen je Pravilnik o grant šemama, a odmah nakon stupanja na snagu Pravilnika utvrdili su procedure, raspisan je Javni poziv koji traje od 10. novembra do 10. decembra, a milion eura je stavljeno na raspolaganje, s tim što postoje određena pravila i procedure po kojima moraju da postupaju. Saopštila je da očekuje da će do kraja godine završiti tu proceduru i da će odabrati izvođače.

Zavod za zapošljavanje po prvi put ovo realizuje, pa su organizovali i okrugli sto na koji su pozvali sve organizacije lica sa invaliditetom i poslodavce, jer im je želja da, u krajnjem, imaju dobar rezultat u zapošljavanju lica sa invaliditetom. U Zavodu su organizovali Službu u kojoj su zaposlena četiri lica koja se bave projektima IPA-e, a oni su sada podrška svima koji se prijavljuju za grant šeme kako bi im pomogli oko apliciranja. Cilj im je bio da i tu pomognu svakom ko ima ideju i da ga ohrabre da aplicira. Tender će se otvarati 10. decembra 2014. godine, a formirana je Komisija od 13 članova koju čine predstavnici ministarstva, organizacija, sindikata i poslodavaca. Željeli su da najširu javnost uključe u ovu priču kako bi se zajednički što više uradilo. Učešće aplikanta je minimalno, svega 2%, a program može trajati deset mjeseci. Istakla je da vjeruju da će iz ovog sadašnjeg projekta izvući iskustvo i u narednom periodu učiniti sve što je potrebno da animiraju poslodavce i sve ostale da se poboljša zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Arijana Nikolić, direktor Direktorata za tržište rada i zapošljavanje u Ministarstvu rada i socijalnog staranja je saopštila da su na zahtjev Odbora pripremili Informaciju o utrošku sredstava opredijeljenih Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom. S jedne strane, željeli su prikazati zakonski osnov kojim je ova oblast definisana, a s druge strane, prikazati na koji način i u kom obimu su ova sredstva trošena u prethodnom periodu. Saopštila je da je zakonska regulativa u ovoj oblasti potpuno uokvirena. U julu 2014. godine donešen je Pravilnik o postupku i metodologiji za finansiranje grant šema, čime su se dodatno stvorili novi uslovi za zapošljavanje lica sa invaliditetom i njihov dalji profesionalni razvoj. U vezi sa pitanjem da li će i sledeće godine čekati kraj godine da raspišu tender, saopštila je da je ove godine to bilo iz razloga što je Pravilnik donešen u julu, a Zavod za zapošljavanje je nakon toga donio odgovarajuće uputstvo koje je bilo neophodno da bi se raspisao tender, pa je nakon definisanja cjelokupne procedure, raspisan oglas. S obzirom da se prvi put raspisuje javni poziv za grant šeme, saopštila je da će vidjeti da li tu ima prostora za unapređenje kako bi se u narednom periodu ova oblast poboljšala i istakla da naredne godine sigurno neće čekati kraj godine za raspisivanje. U vezi sa doprinosom koji plaćaju državni organi, saopštila je da ne zna za druge, ali Ministarstvo rada i socijalnog staranja, zajedno sa centrima za socijalni rad, zapošljava lica sa invaliditetom i ispunjava kvotu koja je neophodna, tako da nemaju obavezu uplaćivanja doprinosa u budžet po tom osnovu.

Poslanica Snežana Jonica je saopštila da se Informacija o prilivu, ali i utrošku sredstava Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom konačno razmatra na Odboru iako se o njoj u radu Odbora već dvije godine pričalo, a podsjetila je da je pitanje o ovom bilo na dva Premijerska sata, kao i da su poslanici SNP-a nekoliko poslaničkih pitanja upućivali resornom Ministarstvu. Mišljenja je da je donešen dobar Zakon, ali se pokazalo kako se od dobrog Zakona može napraviti loše iskustvo u odnosu na lica kojima je Zakonom trebalo obezbijediti ostvarivanje prava. Saopštila je da je od početka primjene Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, odnosno od 23. maja 2009. godine do 1. novembra 2014. godine u Fond uplaćeno 34 223 520 eura. Za svrhe utvrđene Zakonom utrošeno je 1 864 731 eura, a van svrha utvrđenih Zakonom utrošeno je 32 358 789 eura.

Navela je i podatke za 2014. godinu, naglašavajući da je do 1. novembra u Fond uplaćeno 6 260 660 eura, za svrhe predviđene Zakonom utrošeno je 358 212 eura. Uplata za prethodnu godinu iznosila je 8 799 756 eura, utrošak u svrhe Fonda je 234 941 eura. Istakla je da se može sumirati rečenicom da su ogromna sredstva uplaćena u Fond, a minorna sredstva iskorišćena u svrhe utvrđene Zakonom. Zakonom se obezbijede sredstva za najranjiviju kategoriju, a onda se nađe način, odnosno u Vladi Crne Gore nađu model da ta sredstva koja lako ubiraju troše negdje drugo.

Poslanica Snežana Jonica je saopštila da je iz Dopisa Predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode vidjela da je Predsjednik Odbora pokušao od svih relevantnih subjekata da dobije informacije koje su neophodne, onako kako je i bio dogovor na Odboru, ali iz informacija nijesu dobijeni odgovori na ključna pitanja koja je i Predsjednik u Dopisu zahtijevao, citirajući da je navedeno da: *“Kako je riječ o veoma osjetljivoj temi, u cilju razjašnjenja nejasnoća sadržanih i u čestim poslaničkim pitanjima i nastupima pojedinih poslanika u javnosti, potrebno je da nam obrazložite opredjeljivanje iznosa sredstava u navedene svrhe: profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, odnosno, u koje svrhe se utroši razlika između sredstava koja se slivaju u Fond i onih koja se u namjenske svrhe iskoriste.”* Istakla je da je pitanje Predsjednika Odbora, u ime svih članova Odbora, bilo gdje je potrošeno ovih 32 358 789 eura. To je pitanje koje su ona, njene kolege poslanici iz Kluba SNP-a, predsjednik SNP-a putem pitanja upućenog Premijeru, kolegicama Nataša Vuković kroz premijersko pitanje u prošlom sazivu postavljali Predsjedniku Vlade, Ministru rada i socijalnog staranja i Ministru finansija, ali nikada nijesu dobili precizan odgovor. Poslanica Jonica je ocijenila da je, u okviru mogućeg, Zavod za zapošljavanje radio sve što je mogao kako bi olakšao zapošljavanje lica sa invaliditetom, pa te napore treba uvažiti. Saopštila je da je Ministarstvo rada i socijalnog staranja bilo dužno da do kraja 2011. ili početkom 2012. godine pripremi Pravilnik o postupku i metodologiji finansiranja grant šema, a da je Pravilnik donešen tek u julu 2014. godine. Po riječima onih koji su za to nadležni, sada imamo Pravilnik koji je ključ za stvaranje mogućnosti za utrošak sredstava. Poslanica je podsjetila da je na njena poslanička pitanja u prethodnom periodu odgovor bio da je jako komplikovano napisati Pravilnik, pa je to trajalo tri godine. Saopštila je da između komplikovanosti pisanja Pravilnika i činjenice da je za to trebalo tri godine, a u međuvremenu potrošeno 15-20 miliona eura van svrha Fonda, misli da je, ukoliko je bilo neophodno, trebalo i milion eura uložiti u eksperte kako bi taj Pravilnik napisali, pa da se sredstva ne troše negdje drugo, nego za one kojima su namijenjena. A sada se govori o privikavanju na taj Pravilnik pa se može desiti da još jednu godinu sredstva troše negdje drugo, a ne za one kojima su namijenjena.

Saopštila je da je najinteresantniji detalj da je prije dvije godine mišljenje Vlade bilo da se sredstva Fonda ne mogu prikazati u okviru posebnog programa u sklopu potrošačke jedinice Zavod za zapošljavanje i ocijenila je da je to bila namjera Vlade da se izbjegne prikazivanje ovih sredstava. Nakon promjene Ministra finansija, uoči donošenja Zakona o budžetu za 2014. godinu definisan je i Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje kao poseban program.

U 2013. godini u Fond je uplaćeno 8,7 miliona eura, a za 2014. godinu iako se ništa nije mijenjalo u propisima koji određuju koliko treba ili može biti uplaćeno planiraju dva miliona eura za tu stavku, odnosno planira se četiri puta manje od onoga što je realno ostvareno u prethodnoj godini. U okviru planiranih dva miliona eura, 358 000 se upotrijebilo, a na milion se raspisao javni poziv tako da se, po riječima poslanice Jonice, 600 000 eura stavlja negdje sa strane, jer se ne raspisuje javni poziv na sve ono što je ostalo, nego samo na milion. Ne može drugačije sve to da protumači, nego da Vlada očigledno nalazi resurs za popunjavanje svih “šupljina” u Budžetu oduzimajući na neki način sredstva od lica sa invaliditetom. Istakla je da je smisao razmatranja informacije na Odboru bio ne da dobiju ove podatke, jer to nijesu novi podaci, već da dobiju odgovor gdje su sredstva koja nijesu utrošena za svrhe Fonda. Naglasila je da je Ministarstvo finansija to trebalo da odgovori što je i smisao rasprave o Informaciji na

Odboru i smisao nekog rješenja koje iz ove rasprave treba da proizađe. Saopštila je da očekuje da predstavnici Ministarstva finansija kažu gdje je taj novac i ukoliko informaciju nemaju, da se o ovome ne zaključi rasprava dok se ne dobije taj ključni podatak zbog čega je i vođena rasprava na sjednici Odbora. Izrazila je očekivanje da će više od napisanog dobiti od predstavnika Ministarstva finansija, a da u sledećoj godini neće pokušati da navedena obrazloženja koriste na način da se omogući da se još jednu godinu troši novac drugačije od onog kako je propisano Zakonom.

Poslanica Jonica je saopštila da će SNP imati predlog za dopunu Dnevnog reda sedme sjednice drugog redovnog zasijedanja Skupštine Crne Gore, zakazane za 16. decembar 2014. godine kada je na Dnevnom redu, predloženom Sazivom za sjednicu, planirano razmatranje Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2015. godinu. Opet će predložiti izmjene Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, čime će na eksplicitniji način od onog prethodnog definisati stvari koje će onemogućiti Vladu da sredstva opredijeljena licima sa invaliditetom negdje drugo upotrijebi.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da nije ključno gdje je potrošen navedeni novac, već da ubuduće bude utrošen tamo gdje treba. Cilj i smisao cijele priče je da ona sredstva koja su namijenjena licima sa invaliditetom budu iskorišćena baš za te osobe. Istakao je da je svrha donošenja Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom bila obezbjeđivanje lakšeg zapošljavanja ovih lica i ocijenio da svrha tog Zakona nije ispunjena, jer poslodavci nijesu zapošljavali lica sa invaliditetom, već su uplaćivali sredstva Fondu. Zakon nije donešen da bi imali navedeni iznos sredstava u Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, nego da se ta lica lakše zaposle. Najveći doprinos i pomoć licima sa invaliditetom postiže se ako im se obezbijedi adekvatan posao. Treba utvrditi zašto poslodavci izbjegavaju zapošljavanje lica sa invaliditetom, jer je to slika našeg društva i poslodavaca koji ne žele da zaposle ove osobe, što je ključna stvar u cijeloj priči. Neophodno je naći način kako da se privole ili prisile poslodavci da zapošljavaju lica sa invaliditetom. Mišljenja je da zajednički treba odlučiti šta raditi u narednom periodu.

Predsjednik Odbora je saopštio da svi znaju da je Zakonom propisano kako se troše sredstva iz budžeta, a van toga se ne mogu i ne smiju trošiti. Istakao je da bi svi poslanici željeli da svih šest miliona eura pripadnu upravo licima sa invaliditetom, ali se ta sredstva mogu iskoristiti samo na osnovu projekata. Pitanje je da li je bilo toliko projekata i da li je moguće napraviti toliko kvalitetnih projekata. Takođe, dilema je da li se za neke druge stvari može potrošiti taj novac, pri čemu se ne smije zaboraviti da su ovo sredstva koja su namijenjena isključivo za zapošljavanje. Saopštio je da lica sa invaliditetom i organizacije koje se bave zaštitom prava lica sa invaliditetom imaju potrebe i u drugim stvarima, ali je pitanje da li bi se to moglo realizovati ili se moraju mijenjati odredbe Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom i Zakona o budžetu. Podsjetio je na priču o pristupačnosti objekata za lica sa invaliditetom i upitao da li bi se ta sredstva mogla upotrebljavati za poboljšanje stanja u ovoj oblasti. Zaključio je da je bitno da se stvari kreću u pozitivnom smjeru i da je dosta toga urađeno, ali je moguće uraditi još više.

Predsjednik je ocijenio da su lica sa invaliditetom najugroženija grupa u Crnoj Gori i da im treba najviše pomoći. Mišljenja je da je neophodno zajednički naći zakonski način da se ovo sistemski riješi na najbolji mogući način bez obzira što su se u Fond za profesionalnu rehabilitaciju do sada slivala tolika sredstva. Naveo je da bi najsrećniji bio da je taj Fond što "siromašniji", a zapošljavanje lica sa invaliditetom što veće. Zaključio je da se dogovorom može doći do mnogo kvalitetnijih rješenja u cilju afirmacije i pomoći licima sa invaliditetom.

Goran Macanović je istakao da je riječ o licima sa invaliditetom, a ne o licima sa posebnim potrebama, jer i lica sa invaliditetom imaju potrebu za ostvarivanje osnovnog ljudskog prava- prava na rad kao i nemaju posebnu potrebu za zapošljavanjem. Licima sa invaliditetom ne treba pomoć, već pomoć treba društvu i državi da bude bolje mjesto za život svih građana,

pa i lica sa invaliditetom. Problem zapošljavanja nije u osobama sa invaliditetom, već je problem u društvu, državi i uslovima koje država pruža osobama sa invaliditetom, kao građanima ovog društva. Svrha Zakona nije da se pomogne licima sa invaliditetom, već da se stvore uslovi za njihovo zapošljavanje, a uslovi se stvaraju tako što se poslodavcima koji zapošljavaju osobe sa invaliditetom pruža podrška u vidu subvencija u opremanju radnog mjesta, sufinansiranju asistenata u radu i pružanjem ostalih benefita koje ovaj Zakon propisuje. Kao korisnik ovih sredstava i neko ko je uključen u sve ove procese, istakao je da mu je jako bitno pitanje gdje odlazi neiskorišćeni novac. To je ključno pitanje da bi se identifikovao uzrok gubljenja ovih sredstava. Istakao je da je Savez slijepih Crne Gore od prošle godine do održavanja sjednice zaposlio šest osoba sa invaliditetom i da on kao direktor Saveza ne bi mijenjao nijednu od tih osoba, jer je siguran da nijedna osoba bez invaliditeta ne bi ni trunku više imala radnih rezultata nego što to postižu ova lica sa invaliditetom. Pozvao je da Skupština Crne Gore saopšti koliko ima uslova za zapošljavanje lica sa invaliditetom i upitao da li neki korisnik kolika može u ovom trenutku raditi u Skupštini Crne Gore. Upitao je da li ima uslova da u Skupštini bude zaposlena osoba sa oštećenim vidom. Poslanici mogu da utiču na ove procese i donesu izmjene Zakona o zapošljavanju i nekih drugih zakona koji će da unaprijede ovu sferu. Za njega je neprihvatljiva priča da nema projekata. Ne zna o kakvim projektima se godinama priča i od koga se očekuju projekti, da li od poslodavaca, od nevladinih organizacija. Upitao je na kom pozivu su mogli da podnesu te projekte i saopštio da je to bilo moguće samo na ovom koji je raspisan 10. novembra 2014. godine, a prethodnih pet godina nigdje. Kad organizacije osoba sa invaliditetom iniciraju da se ta sredstva negdje potroše, navodi se da Zakon to zabranjuje. U sadašnjoj situaciji raspisan je poziv i traži se partnerstvo među organizacijama, a poziv je, po njegovoj ocjeni, urađen copy-paste metodom načina dodjele sredstava koji se primjenjuje kod evropskih fondova. Saopštio je da se 20% ne odnosi na učešće organizacije, već na način isplate sredstava gdje je pozivom predviđeno da se u startu uplati 40% sredstava, zatim se uplaćuje preostalih 40 % i ovih 20% se uplaćuje tek kada aplikant preda finalni izvještaj sa svim računima, izvodima i dokazima da su ta sredstva upotrijebljena. Mišljenja je da neprofitabilna organizacija ne može da obezbijedi ta sredstva kako bi ih potrošila, podnijela finalni izvještaj i tražila njihovu refundaciju od Zavoda za zapošljavanje, pa će se morati naći rješenje da se prevaziđe ova situacija, jer im se time otežava da koriste ova sredstva, pri čemu ne želi da vjeruje da je to namjerno urađeno.

Saopštio je da su jako usko postavljene norme kojima se definiše kako se mogu koristiti sredstva Fonda. Pozvao je da se izmijeni ovaj Zakon ili da se donese novi Zakon i da se striktno definišu pravila na koji način mogu da se koriste sredstva. Istakao je da se plaši da će Fond prerasti u Fond za finansiranje raznih asistencija i da on nije protiv finansiranja asistencija, ali da Vlada treba da obezbijedi sredstva Ministarstvu prosvjete za finansiranje asistenata u nastavi, ukazujući da i u Vladi i u Skupštini znaju da će se u Budžetu naredne godine prihodovati šest miliona eura više nego je planirano za Fond za profesionalnu rehabilitaciju, pa Ministarstvu prosvjete treba dati sredstva da sistemski rješavaju pitanja asistencije u nastavi.

Predlaže da se na nekoj od sjednica Odbora u narednoj godini razmotri Izvještaj o grant šemama pa da se vidi koliko je bilo projekata koji imaju za cilj neposredno zapošljavanje, a koliko asistencija. Saopštio je da među osobama sa invaliditetom ima puno kvalitetnih ljudi koji mogu da rade kvalitetno i često mnogo kvalitetnije nego osobe bez invaliditeta navodeći da predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja i Zavoda za zapošljavanje to dobro znaju, jer i oni zapošljavaju lica sa invaliditetom. Osobe sa invaliditetom često daju dodatni napor, jer se od njih očekuje više i pod posebnom su lupom. U većini situacija daju mnogo veće učinke u radu, nego osobe bez invaliditeta. Saopštio je da bi bilo dobro da se Odbor krajem sledeće godine može pohvaliti da je inicirao, a Skupština Crne Gore kao poslodavac zaposlila makar jednu osobu sa invaliditetom.

Milisav Korać je podržao mišljenje i ocjene Gorana Macanovića. Istakao je da cijeni i poštuje napore da Zavod za zapošljavanje obezbijedi 630 000 eura za javne radove, kao i za

personalne asistente i asistente u nastavi, ali nije problem u iznosu tih sredstava i nije problem mali dio, već nepravični dio. Nije dobro da se jednom Udruženju da 4900 eura, drugom 10 000 eura, trećem 4 900 eura, a četvrtom 84 700 eura, a radi se o istom broju članova u tim udruženjima. Slična je situacija i u pojedinim opštinama na sjeveru Crne Gore. Apelovao je na direktoricu Zavoda za zapošljavanje i predsjednicu Upravnog odbora Zavoda za zapošljavanje da o ovome povedu računa kada bude sledeći poziv za javne radove. Za djecu iz Udruženja koje predstavlja ne traži nijednu povlasticu, ali ne želi da ta djeca budu diskriminisana u odnosu na djecu iz drugih udruženja. Saopštio je da je neprimjereno što se ovo godine kasnilo sa konkursom za grant šeme, da se može desiti da se donese odluka 31. 12. 2014. godine, a da potpisivanje ugovora bude možda 15. januara 2015. godine, iz čega jasno proizilazi da je namjera bila da se sredstva za ovu godinu ostave u budžetu, a da se to finansira sledeće godine.

Složio se sa mišljenjem Predsjednika Odbora da je veliki problem u svemu ovome nedostatak senzibiliteta prema licima sa invaliditetom. Zamolio je, ukoliko je moguće, da mu Sekretar Odbora dostavi Informaciju o utrošku sredstava Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom koja je dostavljena članovima Odbora, a Predsjednik Odbora mu je to obećao.

Predsjednik Odbora je podsjetio da Skupština Crne Gore donosi zakone i ima zakonodavnu ulogu, a u krajnjem prati implementaciju tih zakona. Ukazao je da nijedan zakon nije implementiran kao ova stavka u Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom koja se odnosi na uplatu sredstava u Fond ukoliko poslodavac ne ispuni kvotu i ne zaposli lice sa invaliditetom. Istakao je da se sada priča o posledicama, a ne o uzrocima. Pozvao je sve učesnike sjednice da razmotre šta je potrebno raditi kako bi se doprinijelo većem zapošljavanju lica sa invaliditetom, kao i da se razradi uloga Fonda kako bi sredstva na zakonski način bila iskorišćena u najvećoj mjeri.

Arijana Nikolić je ukazala da su Pravilnikom o grant šemama definisali da se mora dostaviti dokaz o isplati zarada licu sa invaliditetom za prethodni mjesec kako bi se stvarno poslodavcima koji su uložili ta sredstva, ista sredstva dala i istakla da Zavod za zapošljavanje svim poslodavcima koji su podnijeli zahtjev redovno ispunjava obavezu. Saopštila je da su već dobili neke zahtjeve za izmjenu Zakona, iako se na sjednici čulo da je Zakon dobar, pa je zamolila učesnike sjednice da ukoliko smatraju da u pojedinim oblastima treba izvršiti izmjene i dopune Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, predloge dostave Ministarstvu rada i socijalnog staranja.

Direktorica Zavoda za zapošljanje Vukica Jelić je saopštila da svim zainteresovanim mogu poslati izvještaj o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama, jer ne stoji navodi da su oni nekog favorizovali, budući da postoji jedan izvođač, nevladina organizacija u Podgorici koja dobija najviše sredstava, ali iz razloga što u Podgorici ima veći broj osnovnih škola, od koji se samo jedna prijavljuje za asistenta u nastavi, dok sve druge škole u partnerstvu sa NVO "Staze" obezbjeđuju servis za 51 dijete, odnosno 51 asistenta u nastavi. Nijedan ugovor za izvođača ne mogu da naprave dok od Ministarstva prosvjete ne dobiju saglasnost da je to javni rad. Saopštila je da joj je bilo žao kad su na Upravnom odboru morali da odbiju 300 zahtjeva za asistencije. Istakla je da je problem u cijeloj priči mnogo dublji od pitanja gdje su pare. Od dva miliona eura, samo 400 hiljada je potrošeno na subvencije, pa je očigledno da nije stvoren dobar ambijent da zapošljavanje lica sa invaliditetom bude atraktivno za poslodavce, ali je sigurna da se poslodavci ne mogu ni natjerati.

Predsjednik Odbora je saopštio da je raspravom na ovoj sjednici Odbora otvorena problematika s kojom se svakodnevno suočavamo, a cilj je da se dopinese što većem zapošljavanju lica sa invaliditetom. Na samoj sjednici su saopšteni podaci koje do sada nijesu ni znali i neophodne je rješavati probleme. Mišljenja je da bi svi bili zadovoljni ukoliko bi se makar 50% tih sredstava upotrijebilo za lica sa invaliditetom.

Predsjednik Odbora je predložio, a članovi Odbora prihvatili da nakon rasprave i nakon prijema zapisnika sa ove sjednice, svi učesnici dostave Odboru za ljudska prava i slobode njihova mišljenja i konkretne predloge i sugestije u vezi sa unapređenjem profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom u cilju poboljšanja položaja ovih lica, kako bi ih Odbor razmotrio na nekoj od narednih sjednica, nakon čega bi se definisale dalje mjere i aktivnosti u cilju poboljšanja položaja lica sa invaliditetom, što je prihvaćeno od strane ostalih članova Odbora.

Sjednica je završena u 15 sati i 30 minuta.

ZAPISNIK SAČINILA
SEKRETAR ODBORA
Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA
dr Halil Duković